

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

46. An Sacerdos possit accipere duplex stipendium, vnum pro applicatione sacrificij, alterum pro efficiatura Missæ? Et intertur non posse Sacerdotes accipere duo stipendia pro vna Missa, applicadno ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Atque de SS. Euchar. Sacr. Ref. XLVI. &c. 25

Sic ille. Et hunc casum videtur definiisse Sacra Congregatio in declarationibus Decreti de celebr. Miss. in ordine ad 4. dubium, ubi sic habetur. Ad 4. Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu Capellæ, legati, aut salarii, si elemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.

3. Verum ad omnia hæc argumenta conatur respondere Marchinus; & ad auctoritatem Sacræ Congregationis putat decretum illud loqui de Capellis, quæ habent onus applicandi pro fundatore sacrificium, non de iis quibus simplex celebratio, seu officiatura cum tenui elemosyna iniuncta manet. Sed an hæc opinio sit probabilis aliis iudicandum relinquo, mihi enim non placet, & idem nouissime illam refellit auctor casuum conscientiæ Bononiæ discussorum anno 1634. mense Februarii, cas. 1. fol. 9. Auctorem dictorum casuum asserunt esse P. Carolum Zambertum Societatis Iesv.

RESOL. XLVI.

An Sacerdos possit accipere duplex stipendium, vnum pro applicatione sacrificij, alterum pro officiatura Missæ?

Et inferius, non posse Sacerdotes accipere duo stipendia pro vna Missa, applicando vni fructum medium, & alteri suum specialissimum: vel applicando vni Missæ satisfactionem, & alteri imperationem.

Et nisi aliquis Sacerdos, acceptis pluribus stipendiis iustis bona fide in eia opinionem apud se probabilem, applicauerit multis vnicam Missam, teneatur postea, cognita veritate, supplere, vel alias Missas applicando, vel stipendia restituendo?

Et tandem notatur, quod Sacerdos ordinatus, & celebrans cum Episcopo potest illud sacrificium alteri applicare. Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. Ref. 67.

§. 1. Sæpius in praxi accidit hic casus, & de illo Salibi à nobis pertractatum est, & me citato, illum late discutit affirmatiuam sententiam tenendo Eminentiss. D. Meus Card. Lugo de sacram. Eucharistia disp. 2. 1. sect. 1. n. 19. cum seqq. Idem docet, me citato Leander de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 4. 9. 12. & me citato, Hermannus Bulembaum in Medulla Theolog. Moral. lib. 6. tract. 3. cap. 3. dub. 1. n. 7. & me citato, Garzias summa Theolog. Moral. tr. 3. diff. 10. dub. 3. num. 6. & me citato Pellizzarius in Man. Reg. tom. 2. tract. 6. cap. 3. n. 20. Idem etiam docet P. Tamburinus opus. de sacrificio Missæ lib. 3. cap. 1. §. 3. n. 14. sic asserens; Dubitabis an liceat Sacerdoti accipere duplicem elemosynam, alteram pro presentia, seu quam vocant officiaturam, alteram pro intentione, seu applicatione?

2. Respondeo, quando constat petentem Missam, dato stipendio, etiam integro, solum voluisse presentiam, potest accipere aliud integrum stipendium pro applicatione, & e contrario. Ratio est, quia stipendium pro presentia, recipitur propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda: stipendium verò pro applicatione pro ipso sacrificio, eo modo, quo supra §. 1. n. 2. fieri sine labe simoniæ posse docuimus. Ita Tamburinus, qui postea n. 25. responder ad declarationem Cardinalium, & dicit non esse contra eum: ipsa enim solum loquitur de iis qui habent capellaniam, legatum, vel solarium cum onere applicandi pro fundatore, non verò de iis, qui ad presentiam solum obligantur: fuisse enim iniustum, si iis, qui presentiam solum debent, & applicatio est sua, prohibuisset, ne quod in sua est potestate, aliis dare potuissent. Sed

Tom. 11.

audiamus Dicastillum de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 4. dub. 23. n. 43. 6. ubi sic ait: Tota difficultas est, supposita quadam Bulla Urbani VIII. & declaratione Congregationis Concilij anno 1626. à qua questu fuit; An qui tenentur ratione beneficii, capellæ, legati, aut salarii, possint etiam manuales elemosynas pro Missis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnicæ Missæ sacrificio vtrique oneri satisfacere? Congregatio respondit, prædictos quibus diebus tenentur celebrare ratione beneficii, Capellæ, legati, aut salarii, si elemosynas pro aliis Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere. Propter hæc verba Gauantus, Barbofa, & Diana, quos refert Lugo disp. citata, n. 20. putant non licere. Sed ipse Lugo cum Suario, Vazquio, & aliis licere putat, & testatur de communi sententia, pluresque ex iis, qui scripserunt post eam Bullam, & responsum censere ibi sermonem esse de Sacerdote, qui ratione prædictorum obligatur certis diebus celebrare pro aliquo, & de hoc ait non posse vtrique satisfacere. Quæ doctrina mihi placet, & rectè ab eodem Lugone confirmatur. Ego sanè legi per otium Bullam, & nihil est quod cogat aliter sentire, sicut neque in alia simili, quam refert Barbofa tract. de offic. Paroichi cap. 1. n. 11. addit etiam Lugo postea sententiam mutasse Dianam, & qui cum Gauanto sentet tract. illo 14. resol. 80. in 2. part. nostram sequi. Diana tamen in 4. part. tr. 4. resol. 16. non omnino videtur hoc sentire: Quamuis enim principio videatur huic sententiæ fauere, circa finem, & laudar Barbosam, & testatur de noua alia declaratione facta 1. Septembr. 1629. & taxat Torrianum, quod acerbius inuehat in eam Barbosæ sententiam. Ita Dicastillus. Et tandem hanc sententiam tenet P. Auerfa de Sacram. Eucharist. quest. 11. sect. 17.

3. Sed licet hæc opinio tantorum Doctorum auctoritate fulciatur, tamen circa illam ego semper habui maximam difficultatem, vt optime obseruat Dicastillus, & Garzias locis citatis, quia video declarationes Congregationis esse nimis claras pro sententia negatiua; & primò contra Cardinalem Lugo in ordine ad Parochiam stat declaratio, quam ego adduxi in part. 4. tract. 4. resol. 16. & generaliter pro omnibus Sacerdotibus nunc inuenio aliud Responsum 1627. Sacræ Congr. Episcopo Fragariensi tenoris sequentis: an Sacerdotes qui nulla alia obligatione, in confraternitatibus, vel in Monasteriis Monialium celebrant, quam pro ornatu Ecclesiæ, vel vt Confratres vel Moniales satisfaciunt præcepto audiendi Missam, possint vltra stipendium quod recipiunt à confraternitate, vel Monialibus, aliud stipendium recipere? Die 9. Ianuar. & 6. Februar. 1627. Sacr. Congreg. Illustriss. Cardinalium Concilij Trid. interpretum respondit, non posse. Cosmus Card. de Torres. Franciscus Pauluccius Secretarius. Hanc declarationem adducit Paz Iordanus tom. 1. lib. 4. titul. 1. n. 5. 16. fol. 340.

4. Itaque huic declarationi, vt patet, non possunt applicari, nec adaptari interpretationes adductæ à Cardinali Lugo, Dicastillo, & aliis pro alia declaratione emanata ann. 1626. nam in ista posteriori ad Episcopum Fragariensem supponitur aperte Sacerdotes non habere aliam obligationem dicendi Missam nisi con la sola presenza, vt vulgò dicitur, id est sine applicatione sacrificij; & tamen Congregatio respondit non posse recipere nisi vnum stipendium, etiam si celebrent pro sola officiatura. Et idè præter Gauantum, & alios à me alibi adductos, nouissime Angelus Perlentius in Recollectione questionum Moralium, verb. Missa, cap. 4. n. 22. Stantibus decretis Urbani VIII. docet, Sacerdotem qui in aliqua tene-

Quæ hic est
supr. Ref. 43.
Quæ hic est
supr. Ref. 44.

Quæ hic est
supr. Ref. 44

tur Ecclesia, pro illius cultu, vel populi commoditate, citra sacrificij obligationem applicandi, non posse pro illius applicatione aliunde stipendium accipere. Ita ille: cui etiam adde Ioan. de Soria in *Epilogo summorum p. 2. tr. 5. disp. 2. §. Circa stipendium*. Ratio verè pro supradicta sententia videtur esse, quia cum stipendium Missæ detur ad sustentationem Sacerdotis, consequens est, vt si Sacerdos accepit stipendium ab aliquo pro illa Missa, non habeat ius accipiendi rursum stipendium ad sui sustentationem ab alio pro eadem missa: cessat enim titulus sustentationis exigendæ.

5. Vnde ex his optarem Emin. Card. Lugo nunc dum est adscriptus inter Purpuratos Patres Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, vel suam sententiam defendere, & firmare, vel alteram ita per Sacram Congregationem determinari, vt non sit amplius locus Doctorem interpretationibus.

6. Aliqui verò asserunt supradictas Cardinalium declarationes pro negatiua sententia procedere, quando res est dubia: secus autem quando expressè offeritur elemosyna pro sola præsentia, & non pro applicatione, & adducunt declarationem Congregationis Concilij die 13. Iulij 1630. asserentis, quod quando in fundatione beneficij, seu Capellæ expressè cautum est: non teneri celebrantem ad applicationem sacrificij, eo casu poterit celebrans accipere nouum stipendium, & vnica Missa satisfacere obligationi beneficij, seu capellæ, & item danti nouum stipendium. Hæc ille. In qua Gauntus in *Rubric. Missalis, part. 3. tit. 12. num. 5.* obseruat verbum expressè, sed in declaratione facta Episcopo Fragariensi videtur nullam obligationem supponi pro applicatione sacrificij, sed tantum stipendium dabatur pro officiatu: & tamen Congregatio respondit, tales Sacerdotes non posse aliud stipendium pro applicatione Missæ accipere. Idèd, vt dixi, optarem Sacram Congregationem in posterum claram resolutionem præsentis dubij procedere: etiam quidem ab ipsis Eminentissimis Cardinalibus considerandum videtur, quod quamuis stipendium ministrorum Ecclesiæ assignandum sit per ordinem, ad sustentationem personæ, non debetur integra sustentatio pro vno tantum ministerio, sed pro omnibus, quibus possunt occupari tales ministri. Missa autem non est integra diei occupatio, sed vnus horæ. Vnde rectè Vasquez probat, pro officio Missæ non deberi sacerdoti stipendium sufficiens ad victum totius diei, sed tantum ad partem victus, quia quamuis dignus sit operarius Euangelij mercede sua pro victu, & sustentatione, non tamen omnes eodem modo: Nam si is, qui toto die in Ecclesiastico ministerio, legendo, studendo, docendo, ministrando Sacramenta, &c. occupatur, aut toto die ad hæc, aut ad alia ministeria, prout occurrerit occasio, obligatus existit (qua ratione obligabitur Parochus) nihil amplius meretur, quam moderatè victum, & vestitum suum, aut familiæ; quo pacto quæso tantumdem etiam mereri poterit, qui vna tantum hora totius diei in celebratione Missæ occupatur? Quo solo ministerio non impeditur clericus, quo minus possit aliqua honesta via aliquid lucrari ad vitam sustentandam, vt habetur *cap. Clericus victum 87. distincti.* atque hac ratione tamen ab Ecclesia stipendium per ordinem ad laborem, & occupationem ministerij.

7. Itaque non esset secundum æquitatem iustitiæ, vt Sacerdotibus integra detur sustentatio pro sola Missa, nec Ecclesia id vult, imò propterea strictè cauit, ne quis ordinetur sine beneficio, aut patrimonio, vt habetur *cap. non licet, cap. Episcopis, cap. vnus, c. cum secundum Apostolum de præbendis, & in Tridentino sess. 21. cap. 22. de reform.* Et sanè in *cap. illo non licet, &*

cap. Episcopus, & cap. secundum Apostolum, iubetur Episcopo, vt alar Sacerdotem, quem sine bonorum possessione ordinauerit. Quod si casu aliquo post ordinationem in paupertatem deuenit Sacerdos, aliquis, non est liber ab illa sententia Domini Genes. 3. in sudore vultus tui vesceris pane. Quapropter arte aliqua, vel agricultura quærat sibi victum (vt dicitur *cap. Clericus 91. dist.*) fugiat otium laborando, præbeat bonum exemplum, imitetur Apostolum. Idèd D. Hieronymus relatus *cap. nunquam, de consecrat. dist. 5.* assignat varia officia in quibus potest se exercere Clericus, potius quam propria auctoritate vniuersi sibi aliorum bona: non enim instituit Christus Dominus sacrificium Missæ instar mechanicæ artis ad sustentandam vitam corporalem Sacerdotum, sed ad alendam vitam omnium spirituales. Vnde aliqui putant nihil probabilitatis habere id quod aliqui recentiores Thomistæ, vt referunt Corduba, & Petrus Nauarra (inter quos, vt refert Henriquez, est Bannez) vt omnes dicunt pro vna Missa licere accipere à multis stipendia necessaria pro solendis debitis emendis libris, alendis parentibus, aut fororibus, quæ vnus cum sacerdotis reputantur. Et id quod Petrus asserit; *Quæ altari seruis, de altari viuere debet:* intelligendum est iuxta occupationem, & laborem ministerij, nisi velint hi Auctores concedere, quod qui dixerit duo responsoria pro vno defuncto, possit exigere integrum victum illius diei, quia ministrant altari; quod nullo modo concedendum est: imò Sotus, & Petrus Nauarra ex eo, quod stipendium est debitum iustitiæ, & habet suam proportionem, & ordinem ad laborem, vel occupationem; compulsi sunt concedere tantumdem posse accipere pro Missa Sacerdotem diuitem, quantum potest accipere pauper; vel certè tenentur asserere paupertatem nihil referre ad hanc rem, sed esse iniustum & imminutum stipendium illud commune taxatum ab Episcopis. Quod absurdum ne concederent Henriquez, & Rodriguez, in aliud non minus absurdum incidunt: nimirum Sacerdotem diuitem, eo ipso quod accipit stipendium, & ait pro illo se dicitur Missam, credere iuxta suo plus accipiendi. Sed cur, quæso, non idem potest dici de paupere, qui eodem modo accipit commune stipendium, & idem promittit.

8. Ex his omnibus apparet, rectè Sacram Congregationem in supradictis declarationibus nobilibus Sacerdotibus permittere pro Missa, nisi vnicum stipendium. Et tandem considerent Eminentissimi Patres, quod stipendium non præbetur Sacerdoti pro Sacrificio ipso, seu pro fructu illius: nam hoc est simonia, vt rectè obseruat Dicastillus de *Sacrament. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 16. num. 320.* & alij commentiter, sed præbetur, vt dictum est, in ordine, & in subsidium suæ sustentationis. At in nostro casu ex vno stipendio accepto iam Sacerdos ex illa Missa obtinuit debitam sustentationem ab Ecclesia præscriptam pro illo die: Ergo alterum stipendium non potest accipere, quia acciperet id quod sibi de iure minimè competet.

9. Ex his à fortiori inferitur, reiiciendas esse opinioniones aliquorum recentiorum asserentium, posse Sacerdotes accipere duo stipendia pro vna Missa, applicando vni fructum medium, & alteri summi specialissimum, vel applicando vni Missæ satisfactionem, alteri impetrationem. Eliminande sunt ab Ecclesia Dei istæ nundinationes cum sanguine Christi. Et has sententias ego alibi reprobaui, & reprobaui nouissimè doctus P. Antonius Escobar in *sua erudita Theologia morali parua, editionis ultimæ, tract. 1. c. 1. min. 11. cap. 4. num. 64.* & me citato Possennius in *Recolle. 99. mor. verb. Missa, cap. 2. num. 5.* si aliquis verò

Atque de SS. Euchar. Sacr. Ref. XLVII. &c. 27

Sacerdos acceptis pluribus stipendiis iustus bona fide iuxta opinionem apud se probabilem applicauerit multis vicinis Missam, exultans, & intendens iis simul satisfacere, non teneri postea cognita veritate supplere, vel alias missas applicando, vel stipendia restituendo, censet Bordon. tom. 1. var. resol. 2. quest. 23. n. 22. quia talis Sacerdos non peccat contra iustitiam: attamen quamuis hic non teneatur ratione iniustæ acceptionis, tenetur ad hoc ratione rei acceptæ, sicut qui bona fide rem accepit, quam putauit esse suam, vel se iusto titulo comparare, si postea nouerit, aut rem non esse suam, aut non iuste sibi acquisitam, tenetur equidem restituere, vel satisfacere, nisi per impotentiam excusetur. Et ita me citato tenet P. Francisc. Lugo de Sacram. tom. 1. lib. 1. c. 12. q. 4. n. 41. & P. Auersa de Sacram. Euchar. q. 1. sect. 17. §. quod si Sacerdos quisquam. Nota hic obiter quod Sacerdos ordinatus celebrans cum Episcopo, potest illud sacrificium alteri applicare, quia causa est illius. Ita Ioann. de Soria in Epilogo summario part. 2. tract. 1. sect. 1. disp. 2. §. circa stipendium. Meratus tom. 3. de Euchar. disp. 38. sect. 8. n. 4. & Elicobar ubi sup. n. 61. ubi ait, Sacerdotes celebrantes cum Episcopo, posse singulos cui voluerint integrè, & independenter voluntate alterius Missam applicare, quia singuli sunt vera causa per se totius sacrificij, ac si vnus solus offerret, ita Elicobar.

RESOL. XLVII.

An Sacerdos peccet mortaliter differendo celebrationes Missarum ad longum tempus?
Et quod tempus sit ita longum? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 25.

§. 1. Communiter affirmatiuè respondent DD. quos citat, & sequitur Bonacina de Sacram. disp. 4. q. vltim. p. m. c. l. 7. §. 5. n. 2. & præter illos docet etiam hanc sententiam Homobonus in exam. Eccl. part. 1. tract. 4. cap. 14. q. 1. Fernandez in exam. Theol. p. 3. c. 5. §. 11. n. 4. & alij.

2. Sed quod tempus sit ita longum, vt mortale peccatum constituat, non explicant, & in hoc est difficultas, & Sacerdotes sunt anxij. At Villalobos in sum. p. 1. tr. 8. dub. 18. n. 2. explicauit. Et quia codex rarus est, ponam eius verba: [Parcece podria vn Sacerdote cargarle de 50. d. 60. Missas, y dichas aquellas, de otras tantas. A este tono podran los Conuentos encargarle mas, d. menos, conforme al numero de Sacerdotes, que tuuieren.] Idem docet etiam Ledesma in sum. tom. 1. c. 18. concl. 17.

RESOL. XLVIII.

Quid per modicum tempus intelligatur in responsionibus Sacrae Congregationis ad Decreta Urbani VIII. de celebratione Missarum? Ex part. 9. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 54. aliàs 55.

§. 1. Fuit à Sacra Congregatione quaesitum: Decimo super quinto eiusdem Congregationis Decreto, quo inter cetera statuitur in hac verba: Eleemosynas vero manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impostis ita satisfecerint, vt noua quoque onera obire valeant: alioquin omnino abtineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam sponte oblati, in futurum recipiendis, & capulas auferant, &c. Queritur, an hoc Decretum prohibeat absolute, quominus accipiant nouas eleemosynas, quæ acceptis non satisfecerunt, Tom. 11.

& quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere?
2. Responsum verò fuit ita à Sacra Congregatione: Ad decimum respond. Non prohiberi absolute, ac propterea, etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

3. Sed dicta verba explanans Peyrinus de priuileg. tom. 3. constit. 9. Urbani VIII. fol. mibi 381. sic ait: [Per modicum tempus hic intelligo spatium trium annorum, quo spatium terminantur Officia, vt plurimum Regularium: cum enim hæc Decreta sint odiosa, attentata præsertim Mendicantium paupertate, debent ita interpretari, vt minus lædant, quam fieri potest: & cum quid sit modicum tempus, arbitrium sit, vt docent Tufchus lit. T. concl. 37. n. 12. Menoch. de arbit. lib. 2. casu 31. n. 5. idèd per modicum tempus hic intelligo spatium trium annorum; seu omninò remittendum esse Iudicis arbitrio, considerantis circumstantias loci, temporis, personarum, &c.] Ita ille.

4. Verum talem expositionem, quod modicum tempus in dictis verbis Sacrae Congregationis intelligatur spatium trium annorum, omninò reiiciendam esse existimo. Nam doctus P. Thefaurus in praxi, p. 2. verb. Missarum onera, in fin. existimat, spatium octo, vel decem dierum, & non vltra, intelligi per modicum tempus. Ego verò cum Ledesma, & Villalobos, vt me citato, obseruat Lezana tom. 4. verb. Missa, n. 39. putauit spatium 50. aut 60. dierum ad plurimum esse modicum tempus.

5. Vnde ex his apparet, opinionem Peyrini, tanquam laxam, & improbabilem reiiciendam esse. Nec putent Lectores nostram sententiam non esse satis benignam: nam Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tr. 5. c. 9. sect. 3. n. 72. me citato, & Eminentiſſ. Cardinali Lugo, sic ait: [Iudicio supradictorum Authorum modicum tempus censetur spatium 50. aut 60. dierum: notabile autem tempus erit, quod excedit tale spatium. Verum hæc doctrina, licet sit valde rationabilis in casu quo supradictus numerus Missarum vni, ac eidem promittatur ex stipendio; cum sic præsumatur cedere iuri suo, & esse contentus tali dilatione, vt potest sciens ab vno Sacerdote non posse dici tot Missas, nisi tanto temporis intervallo: in casu tamen, quo illæ plures Missæ petantur à diuersis, & quidem non scientibus illum Sacerdotem esse aliis multis Missis oneratum; non videtur talis doctrina ita facile admittenda, (idq; ob rationes adductas §. præced.) nisi Sacerdos præmoneat petentes se iam esse obligatum ad tot, vel tot Missas, & nihilominus petentes alias Missas ab eo exigant; nam sic præsumuntur cedere iuri suo, & consequenter non poterunt conueniri de dilatione. Quanquam nisi Missa petatur pro aliqua instanti necessitate, iudicio prudentis, non patiente moram, probabile sit, Sacerdotè sine dicta præmonitione posse se simul obligare ad 15. aut 20. Missas, etiã à diuersis petitis ex stipendio, & hoc ex interpretatiua voluntate ipsorum petentium.] Ita Pellizzarius.

6. His tamen non obstantibus, me citato, nouissimè nostram sententiam approbat Doctus Hier. Garcia in sum. mor. tract. 2. diff. 10. dub. 8. n. 4. sic asserens: [Solo pues esta la dificultad en señalar el tiempo que ha de pasar, para que sea pecado mortal la omisión de las Missas. Los Legistas in l. Si cum dies, ff. de recept. arbit. ad verba Papiniani: Si intra modicum tempus, dederit pœnam, &c. disputan qual sea modicum tempus, y communmente responden, teste Menochio de arbit. iudic. lib. 2. cent. 1. casu 8. n. 10. ad fin. que se ha de estar à juicio de buen varon, considerada la materia, y calidad de las personas; y assi en vna decision de la Rota in causa Bononiensi (teste Marchino ubi supra